

Stanovisko Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k financování asistenta pedagoga v mateřských školách a třídách zřízených podle § 16 odst. 9 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů

Při přípravě Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2019 – 2023 (DZ) si Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT, ministerstvo) vytyčilo tři základní cíle, a to snižovat nerovnosti ve vzdělávání, podporovat kvalitní výuku a učitele a v neposlední řadě odpovědně a efektivně řídit vzdělávací systém.

Hlavními úkoly vyplývajícími z výše uvedeného DZ v předškolním vzdělávání jsou ze strany ministerstva mj. podpora rozšiřování kapacit mateřských škol, která úzce souvisí se snahou zvyšovat účast dětí na předškolním vzdělávání, snižovat počet dětí na třídu mateřské školy za účelem zkvalitňování předškolního vzdělávání a směřovat tak k individualizovanému vzdělávacímu přístupu. Dále také posilovat rovné podmínky a příležitosti, podporovat začleňování dětí se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP), dětí ze skupin a lokalit ohrožených sociálním vyloučením. V rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků rozšiřovat nabídku vztahující se k problematice vzdělávání dětí se SVP. V neposlední řadě je žádoucí zajistit časově delší překrývání přímé pedagogické činnosti učitelů.

Předškolní vzdělávání v mateřské škole probíhá na principu individualizace a snižování počtu dětí ve třídě. Tento záměr je změnou systému financování ze strany MŠMT dostatečně podpořen. Stát financuje ve třídě mateřské školy zřízené podle § 16 odst. 9 školního zákona (16/9) pedagogickou práci dvou učitelů s překryvem 3,5 hodiny denně.

Potřeba individuálního přístupu je ve třídě mateřské školy zřízené podle 16/9 ještě více opodstatněna. Tyto třídy nejsou dle platné legislativy povinně „jednodruhové“, což znamená, že v jedné takové třídě jsou vzdělávány děti bez ohledu na druh zdravotního postižení. Nejčastěji jsou tyto třídy i věkově smíšené. Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů, v § 25 odst. 1 stanovuje „*třída, oddělení a studijní skupina zřízená podle 16/9 má nejméně 6 a nejvíce 14 žáků s přihlednutím k věku a speciálním vzdělávacím potřebám žáků*“.

Při vytváření standardu financování asistenta pedagoga ve třídách 16/9 ministerstvo vycházelo z aktuálního stavu a praxe jednotlivých škol. Ve třídě 16/9 byl nejčastěji doporučovaný úvazek asistenta pedagoga 0,75 a průměrný úvazek 0,881. K 1. 1. 2020 byl tedy mírně nad rámec těchto statistických údajů financován asistent pedagoga ve výši úvazku 1,0. Při stanovení PHmax v mateřských školách počítá reforma financování se spojováním tříd v okrajových částech dne. Taková organizace vzdělávání nejen umožní rozložení přímé pedagogické činnosti asistentů pedagoga tak, aby pokryla převážnou část délky provozu konkrétní mateřské školy, ale současně dojde i k posilování sociálních a občanských kompetencí dětí a naplňování jednoho z primárních vzdělávacích cílů uvedených v Rámcovém vzdělávacím programu předškolního vzdělávání. Je nutné také zdůraznit, že asistent pedagoga ve školách a třídách 16/9 je od 1. 1. 2020 standardní pracovní pozicí sboroven mateřských škol. Pracovní smlouvy se mohou uzavírat na dobu neurčitou a profesní působení asistenta pedagoga není závislé na stanovení podpůrného opatření konkrétnímu dítěti.

Při vzdělávání dětí s druhy zdravotního postižení náročnými na péči, např. dětí s poruchou autistického spektra (PAS), je nanejvýš vhodné z rozmezí 6 – 14 využít nejnižší počet dětí na třídu 16/9. V takové třídě stát plně zafinancuje pedagogickou činnost dvou učitelů s překryvem 3,5 hodiny denně, jeden úvazek asistenta pedagoga i nepedagogickou práci související s provozem mateřské školy a maximálně tak finančně podpoří kvalitu poskytovaného předškolního vzdělávání. Právě děti s PAS potřebují speciálně pedagogický přístup v menším kolektivu vrstevníků, a ne přítomnost většího počtu osob v jedné třídě. Škola zřízená podle 16/9 navíc neplní povinnosti školy „spádové“, takže ředitel takové školy naplňuje třídu právě dle druhu a náročnosti zdravotního postižení jednotlivých dětí.

Konkrétní situaci naplnění kapacit mateřských škol 16/9 lze řešit zejména tím, že budou i v dalších mateřských školách v dané lokalitě zřizovány třídy podle 16/9 v souladu s demografickým vývojem a potřebami regionu. Je třeba ze strany zřizovatelů vytvářet podmínky pro vzdělávání dětí plánovitě, s předstihem, a ne ex post. MŠMT je připraveno kvalitní vzdělávání zafinancovat v nejlepším zájmu dětí se speciálními vzdělávacími potřebami i těch dalších, a to se zákonným nárokem na předškolní vzdělávání od tří let.

Z výše uvedeného vyplývá, že snahou ministerstva je zvýšit kvalitu poskytovaného vzdělávání v mateřských školách a pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami ekonomicky zajistit i finančně náročnější variantu předškolního vzdělávání, která je ale směrem k těmto dětem komfortnější.